

**UNGAS
ARBETSLIVSLANDSKAP**

**TAT UNGAS
FRAMTIDS-
RAPPORT
2021**

**För lärare, studiehandedare och
utvecklare av undervisningen**

**För beslutsfattare från
lokala till nationella**

**För företagens och
branschernas framtidsarbete**

**och för ungdomar för att
hitta sin egen väg**

TAT

**Ekonomi och
ungdom**

Låt oss prata gott om jobbet!

VAR MÖTET tröttsamt? Förstod inte chefen dina tankar? Har du bråttom och stressar det dig? Men tänk på hur du pratar om dina upplevelser – åtminstone om du har barn eller ungdomar omkring dig. Det du säger kan påverka hur arbetslivet ser ut i barns och ungdomars ögon.

DU ÄR FÖREBILD FÖR EN UNG PERSON OCH DEN NÄRMASTE KONTAKTEN TILL ARBETSLIVET TILLAMMANS MED SKOLAN.

TAT Ungas framtidsrapport ger årligen den senaste informationen om vad högstadiel elever och studerande på andra stadiet tycker om framtiden. Tre glädjeämnen och tre farhågor har tagits upp i denna publikation. Temana har diskuterats med experter till exempel i samband med publiceringen av resultaten i maj samt på Suomi Areena i juli. Bidragen från dessa diskussioner har använts i denna publikation för att tolka resultaten från olika perspektiv.

Tack till alla 14 939 ungdomar som deltog i undersökningen! Synpunkterna från en så bred bas av deltagare utgör en god grund för utvecklingen av

- undervisningen i arbetslivskunskaper
- samarbetet mellan undervisningen och arbetslivet

Tack också till alla TAT:s samarbetspartners, särskilt de som stödde genomförandet av denna undersökning!

VÅRT UPPDRAG på Ekonomi och ungdom TAT är att röra oss mot arbetslivet sida vid sida med

den unga. Tillsammans med våra samarbetspartners erbjuder vi alla ungdomar möjlighet att känna iver över arbetslivet och lära sig om ekonomin samt att leva ett självständigt liv som aktiv medlem i samhället.

I TAT Företagsbyrå har 84 procent av eleverna i 6:e klassen och 65 procent av eleverna i 9:e klassen fått sin första kontakt med arbetslivet, företagande och ekonomi. Förra året studerade över 20 000 gymnasieelever TAT Businesskurser. Utöver dessa kompletteras vägen till arbetslivet av TAT:s övriga tjänster. När allting läggs ihop nådde vi år 2020 över 690 000 ungdomar.

Genom våra tjänster har ungdomar möjlighet att lära sig och bli intresserade arbetslivet och för vissa ungdomar kan till exempel upplevelsen i Företagsbyn vara avgörande. Därför är det viktigt att alla unga får dessa erfarenheter jämlikt i hela Finland.

I början av år 2022 kommer vi att omstrukturera våra tjänster så att de blir lättare att uppfatta som främjande av ekonomi-, arbetslivs- och företagarkunskaper i grundskolorna och på andra stadiet.

Vårt mål är att varje ungdom ska ha en så bra utgångspunkt som möjligt för sin egen väg genom arbetslivet. Låt oss prata gott om arbetet med den unga. Gör även i fortsättningen gärningar, som möjliggör ett inspirerande arbetsliv för alla. Att tala om arbetslivet är en gärning för välfärden!

Jenni Järvelä
verkställande direktör

Liisa Tenhunen-Ruotsalainen
direktör

Eija Seppänen
publikationens skribent

**ÅR 2020
NÅDDE
VI ÖVER
690 000
UNGDOMAR.**

Enkäten
besvarades av
14 939
unga.
Respondenterna
delades i följande
grupper:

11 486
högstadiel elever
(58 % födda 2005,
34 % födda 2006)

2 168
gymnasieelever

1 285
yrkeselever

Av respon-
denterna var

7 813
flickor och
6 117
pojkar.

1 009 andra/
vill inte säga.

Information om undersökningen

TAT UNGAS framtidsrapport-undersökning utreder varje år högstadiel- och gymnasieelevernas, yrkesstuderandenas och folkhögskolelevernas tankar om arbetslivsutsikter och framtidsplaner.

Forskningsföretaget Insight360 Oy genomförde undersökningen på uppdrag av Ekonomi och ungdom TAT rf.

Datansamlingen i undersökningen gjordes med ett elektroniskt frågeformulär 1.3–1.4.2021. I samarbete med Utbildnings-

styrelsen, Utvecklingsföreningen för yrkeskunnande (AMKE) och Finlands rektorer rf förmedlades undersökningen till rektorerna vid läroanstalterna.

Den statistiska felmarginalen för resultaten inom konfidensintervallet på 95 procent ligger på ± 1 procentenheter för gymnasieelevernas resultat, ± 2 procentenheter för gymnasieelevernas resultat och ± 3 procentenheter för yrkesstuderandenas resultat.

TAT Ekonomi och ungdom

Insight360

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Utgivare: Ekonomi och ungdom TAT

Rapport: Eija Seppänen / TAT

Undersökning: Insight360 Oy

Utformning och layout: Teemu Kavasto / Hank

Omslagsfoton: iStock, publikationens bilder: Iiro Rautiainen

Datum: Augusti 2021

Copyright by TAT

HÄRLIGT ATT

1 Betydligt över hälften av unga ser fram emot att gå ut i arbetslivet

2 Flickornas intresse för ledarskap är på uppgång

3 Kvalitetsfaktorer lyfts upp som viktigaste faktorer vid val av framtida branschen

Glädjeämne 1

56 PROCENT av unga ser fram emot att delta i arbetslivet och 65 procent ska söka sommarjobb.

Uppväxtmiljön påverkar attraktionskraften hos branscherna. Bank- och försäkringssektorn samt kultur och underhållning är attraktiva för stadsungdomar. För unga på landsbygden läggs tonvikten på lant- och skogsbruksbranscher, skogsindustri samt logistik och spedition.

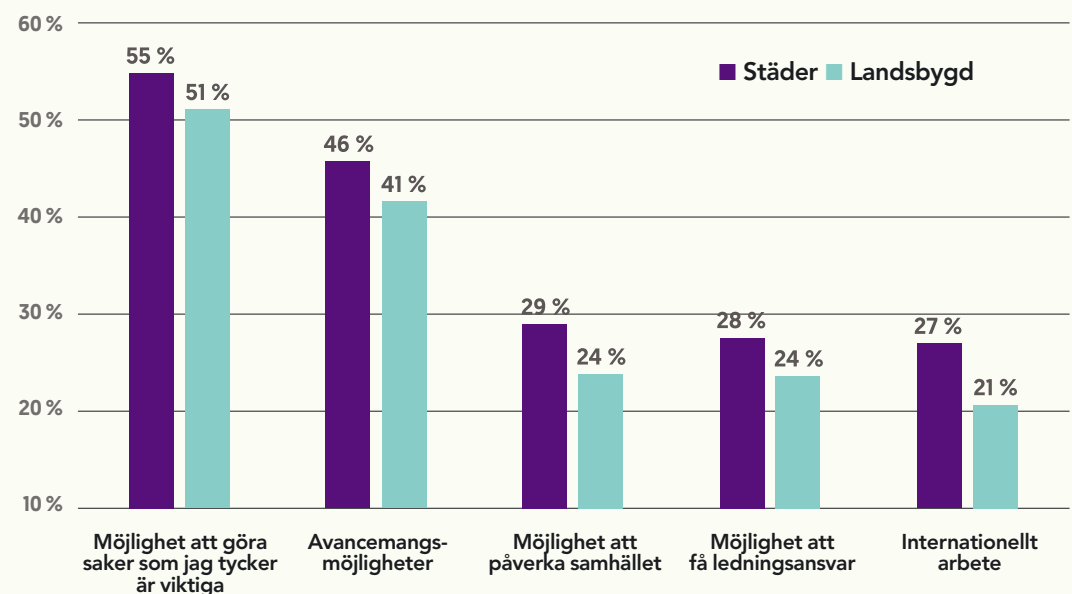
Oavsett bostadsort har ungdomar likadana

orsaker att välja en framtida bransch. Den viktigaste orsaken är att kunna göra saker som du tycker är viktiga (55 % i stadsområden, 51 % på landsbygdsområden). Den näst viktigaste är avanceringsmöjligheter (46 % i stadsområden, 41 % på landsbygdsområden).

För ungdomar är skolan det viktigaste sättet att få arbetslivkunskap och -färdigheter. Förutom skolan spelar även föräldrar, vänner och olika sociala media en viktig roll.

TOP 5 FAKTORER VID VAL AV BRANSCH: LANDSBYGD VS. STAD

De största skillnaderna i de faktorer som mest påverkar ungas branschval mellan de unga som bor på landsbygden och dem som bor i städer. N=14 939

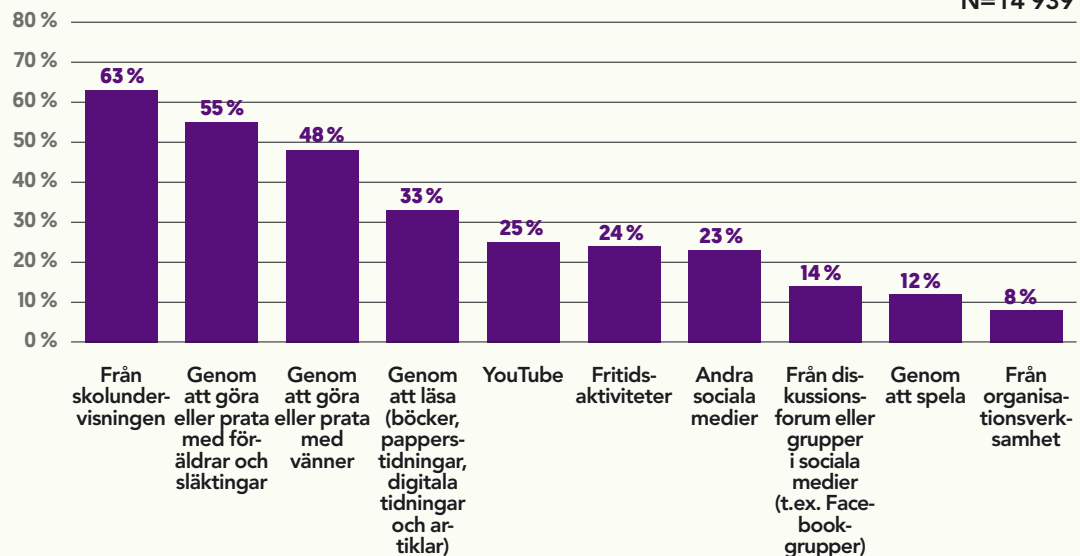

56%
AV UNGA SER
FRAM EMOT
ATT GÅ UT I
ARBETSLIVET.

65%
AV UNGA
TÄNKER SÖKA
SOMMAR-
JOBB.

VAR SAMLAR UNGA IN INFORMATION OM ARBETSLIVET?

N=14 939

28%
**AV FLICKOR-
 NA ANSER
 ATT MÖJLIG-
 HETEN ATT FÅ
 LEDNINGSAN-
 SVAR ÄR EN
 VIKTIG
 FAKTOR.**

Glädjämne 2

FLICKORNAS INTRESSE för ledarskap, karriärutveckling och internationella uppgifter har ökat.

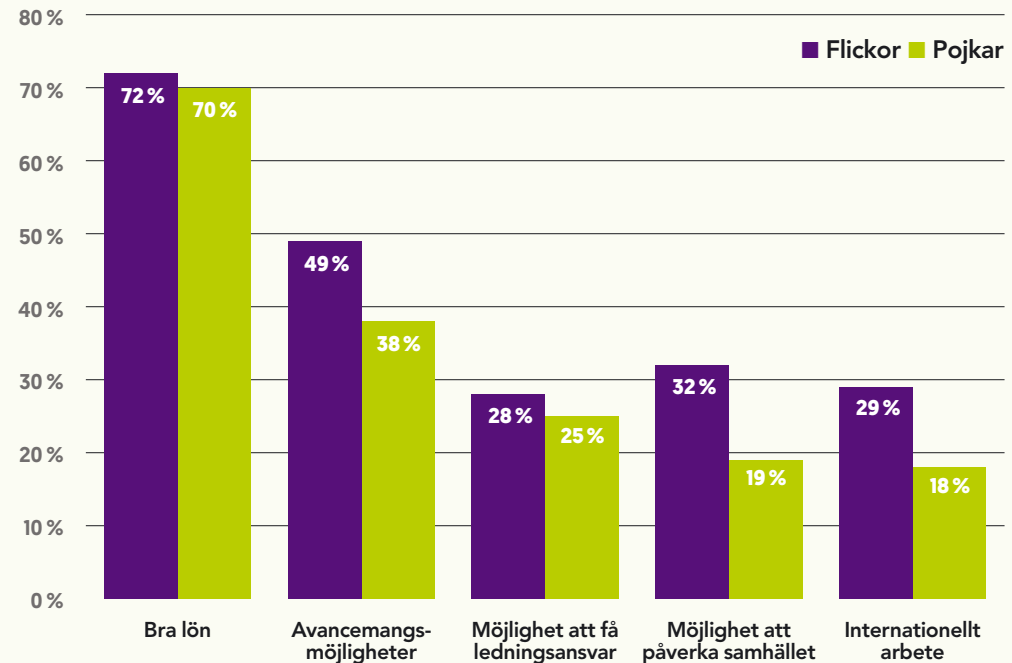
28 procent av flickorna anser att det är viktigt att ha ledansvar när de tänker på sin framtida bransch.

Flickor kan nämna faktorer som påverkar urvalet i högre grad än pojkar. För flickor betonas särskilt intressanta arbetsuppgifter, bra arbetsklimat i branschen och möjlighet att göra saker som de tycker är viktiga.

SKILLNADEN MELLAN FLICKOR OCH POJKAR I VIKTIGA LEDARSKAPSFRÅGOR

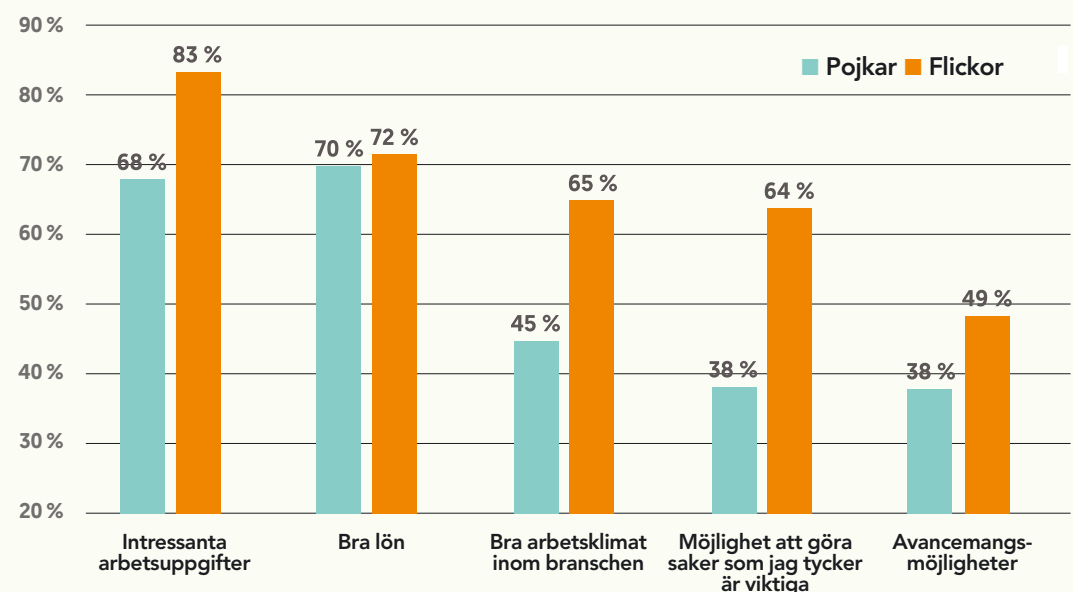
”Vilka av följande faktorer är viktiga för dig när du tänker på den framtida branschen?”

N=14 939

FAKTORER VID VAL AV BRANSCH, TOP 5: POJKAR VS. FLICKOR

Viktigaste faktorerna som påverkar valet av bransch, fördelat mellan flickor och pojkar.

Glädjeämne 3

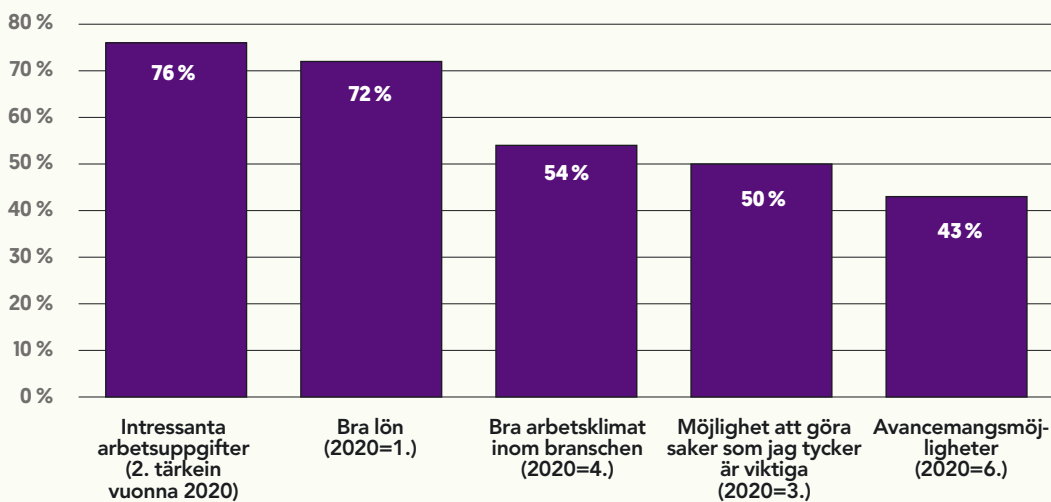
INTRESSANTA ARBETSUPPGIFTER är enligt unga den viktigaste faktorn när man funderar över den framtida branschen. På andra plats kommer en bra lön. Följande är en god arbetsmiljö och möjlighet att göra saker som man själv upplever som viktiga. De viktigaste frågorna har vanligen anknytning till branschens miljövänlighet, människonärhet och ansvars-

fulla verksamhetssätt.

Skälen till att välja bransch är desamma oavsett bostadsort. Om man vill hitta skillnader framhäver unga på landsbygden den tidigare arbetserfarenheten mer än unga i städerna. Unga i städerna betonar å andra sidan faktorer som gäller arbetets internationella aspekter och sociala påverkansmöjligheter.

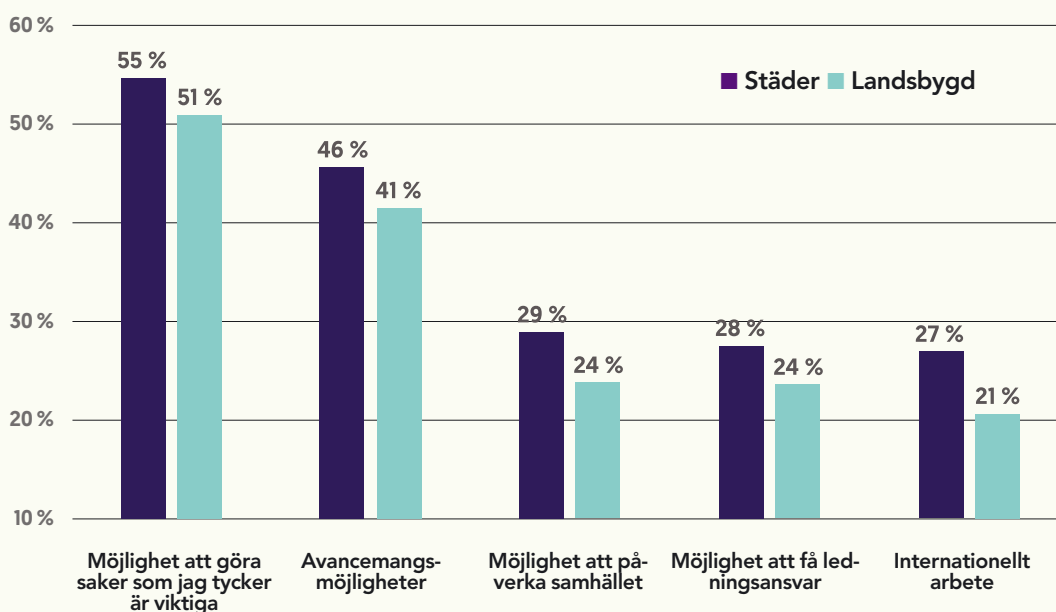
FAKTORER SOM PÅVERKAR VALET AV DEN FRAMTIDA BRANSCHEN ÄR LIKRIKTADE OBEROENDE BOSTADSORTEN.

FAKTORER VID VAL AV BRANSCH, TOP 5

TOP 5 FAKTORER VID VAL AV BRANSCH: LANDSBYGD VS. STAD

De största skillnaderna i de faktorer som mest påverkar ungas branschval mellan de unga som bor på landsbygden och dem som bor i städer. N=14 939

DET ÄR ORO-VÄCKANDE ATT

1 Branschvalen fortfarande är starkt könsbetingade.

2 Föräldrarnas utbildningsbakgrund och sysselsättningsläge påverkar ungas val.

3 Pojkarna ser färre möjligheter i arbetslivet än flickorna och de är inte lika villiga att satsa på studierna för att nå framgångar i arbetslivet.

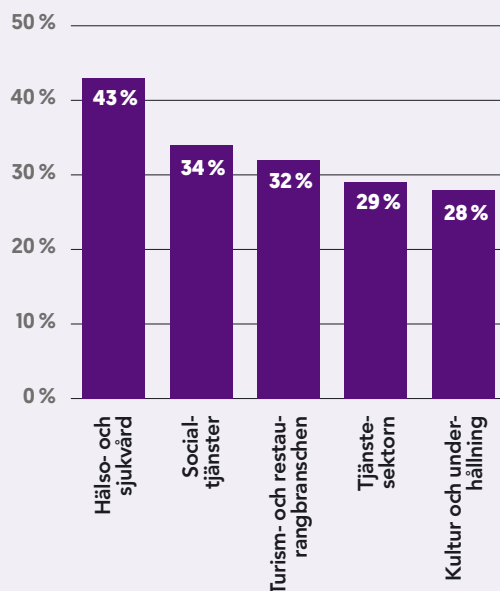
Orosmoment 1

UNGDOMARS TANKAR kring den framtida branschen är fortfarande mycket traditionella. Flickor är intresserade av sektorer som redan domineras av kvinnor, såsom hälsovård, socialtjänster, turism- och restaurangbranschen. Pojkarna är intresserade av mansdominerade branscher. De tre främsta är teknikindustrin, byggbranschen och försvaret.

Bland de mest populära branscherna finns de som har drabbats särskilt hårt av coronapandemin och där sysselsättningen är osäker. Branscher med hög sysselsättning, såsom energi, fastighetstjänster och städning är inte lika attraktiva.

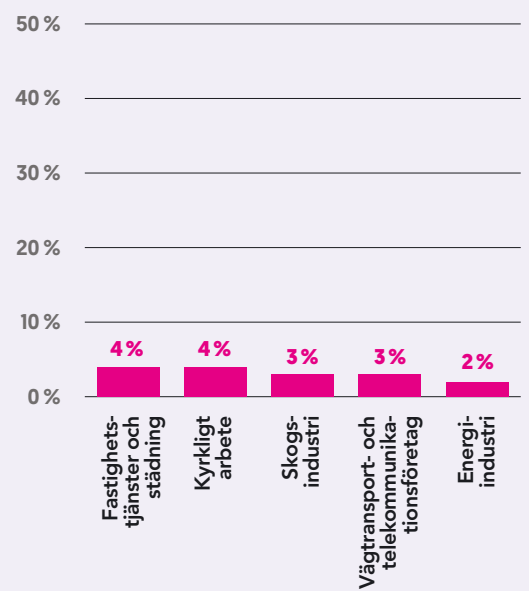
TOP 5 BRANSCHER HOS FLICKOR

De mest populära branscherna där flickor kan tänka sig att arbeta (N=7 813)

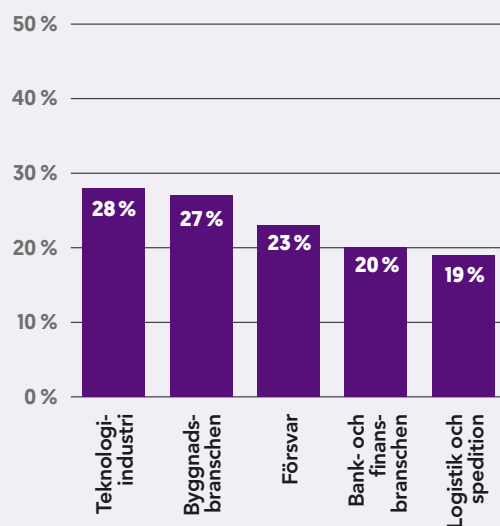
BOTTOM 5 BRANSCHER HOS FLICKOR

De minst populära branscherna där flickor kan tänka sig att arbeta (N=7 813)

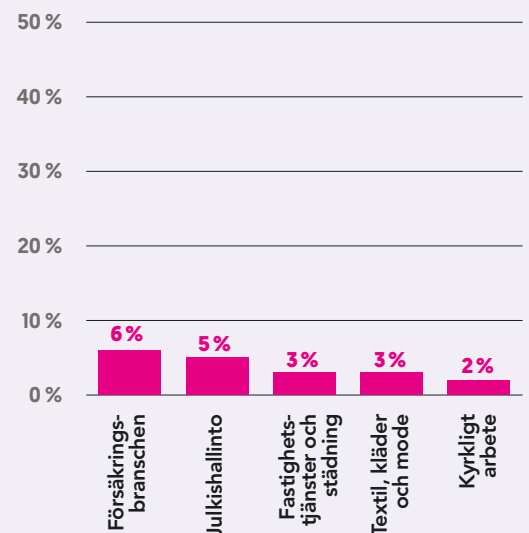
TOP 5 BRANSCHER HOS POJKAR

De mest populära branscherna där pojkar kan tänka sig att (N=6 117)

BOTTOM 5 BRANSCHER HOS POJKAR

De minst populära branscherna där pojkar kan tänka sig att arbeta (N=6 117)

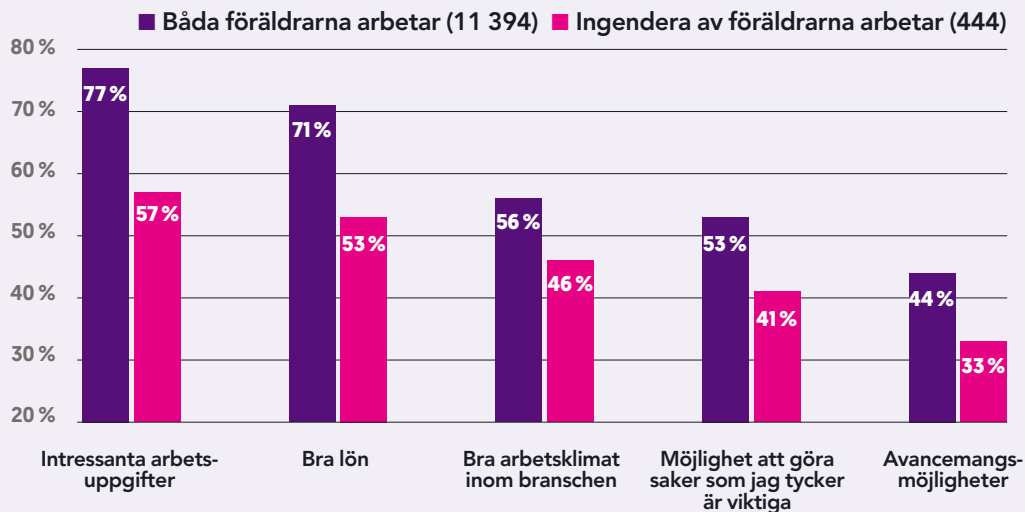
Orosmoment 2

FÖRÄLDRARNAS utbildningsbakgrund påverkar starkt ungdomarnas intresse för olika branscher. Föräldrarnas sysselsättning påverkar också vad de unga själva förväntar sig av arbetslivet och vilka branscher de själva kallar attraktiva.

Föräldrarnas universitetsexamens inverkan på unga syns särskilt i ett ökat intresse för universitet och forskningsinstitut, bank- och finanssektorn, advokatbyråer och läkemedelsindustrin.

TOP 5 FAKTORER VID VAL AV BRANSCH OCH FÖRÄLDRARNAS SITUATION

De viktigaste faktorerna som påverkar branschvalet fördelade efter föräldrarnas sysselsättning.

81%

av de unga vars föräldrar har universitetsexamen och

36%

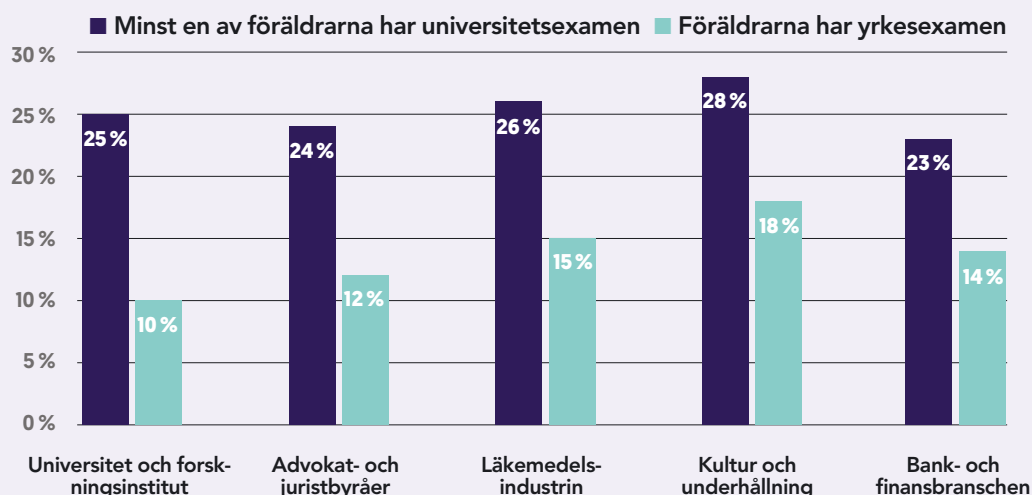
av de unga vars föräldrar har yrkesexamen planerar att söka sig till gymnasium efter grundskolan.

14%

av unga med föräldrar av vilka ingendera arbetar tror inte att de kommer att hitta en lämplig arbetsplats åt sig i framtiden.

TOP 5 FAKTORER VID VAL AV BRANSCH OCH FÖRÄLDRARNAS UTBILDNING

Största skillnaderna mellan olika branschers attraktionskraft fördelade efter föräldrarnas utbildningsbakgrund: yrkesutbildning (2 679 respondenter) vs. universitetsexamen (3 866 respondenter)

FLICKOR ANVÄNDER MER MÅNGSIDIGT OLIKA KANALER.

Orosmoment 3

BORDE VI oroa oss för pojkarna? Kanske. Pojkar har en snävare syn på sitt eget arbetsliv än flickor och förväntningarna är mer traditionella.

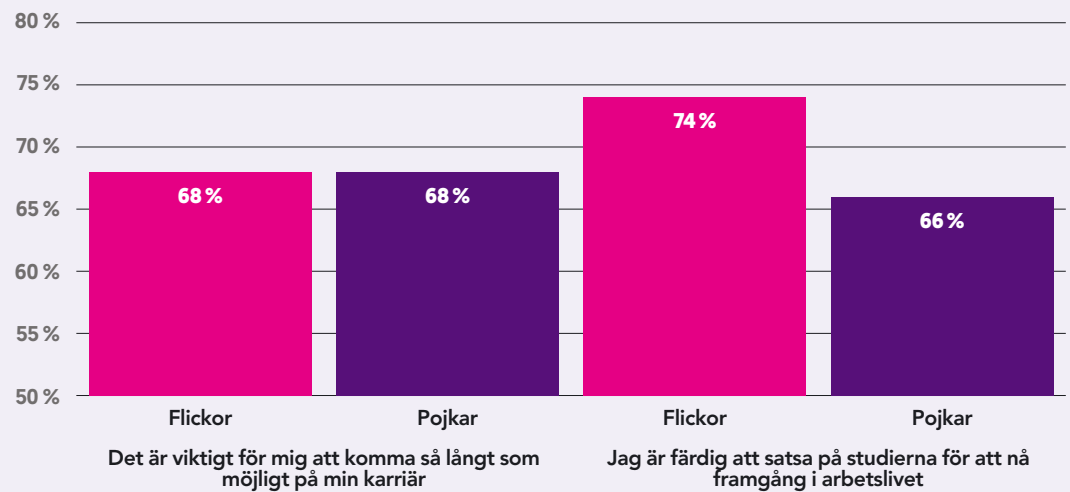
Flickor och pojkar har samma karriärambitioner. Men flickor är klart mer engagerade i att studera för att lyckas i

arbetslivet än pojkarna.

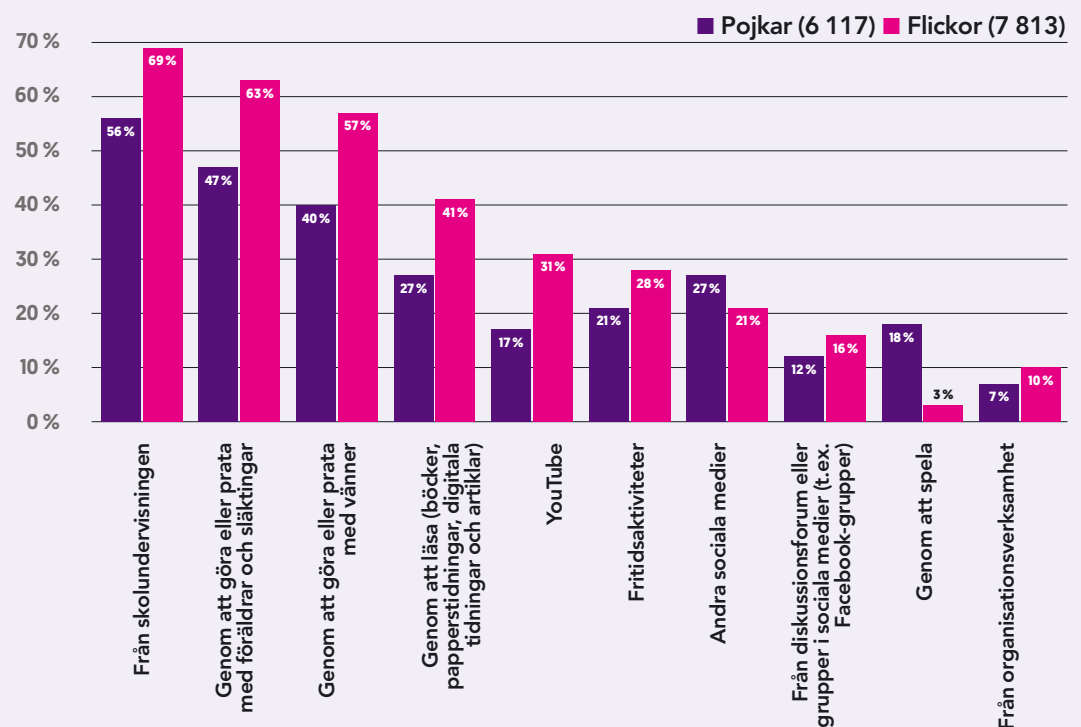
Flickorna använder mer varierande kanaler och även proportionellt mer officiella kanaler. För pojkarna betonades mer informella verktyg, som YouTube och spel.

FLICKORS OCH POJKARS KARRIÄRAMBITIONER

Flickor och pojkar: Andel dem som är eniga vid påståenden om karriärambitioner och studier för arbetslivet (flickor 7 813 och pojkar 6 117).

VAR ANSER DU DIG FÅ DEN VIKTIGASTE INFORMATIONEN OCH KUNSKAPEN OM ARBETSLIVET?

Meddelanden per målgrupp

MEDDELANDEN FÖR LÄRARE, STUDIEHANDLEDARE OCH UTVECKLARE AV UNDERVISNINGEN

Liisa Tenhunen-Ruotsalainen:

”Ge din tid, lyssna och stöd. På så sätt kan den unga hitta sina styrkor, sina intressen och våga drömma.”

Maija Aaltola:

”Uppmuntra, lita på och dela information istället för att gissa. Undvik att sprida attityder.”

Tarja Meristö:

”Det kommer inte att finnas några arbetsgivare eller arbetstagare i framtiden. Det finns bara säljare och köpare av kompetens.”

Vivian Tulisalmi:

”Det skulle vara viktigt att prata om andra karriärmöjligheter än de traditionella närvårdare, läkare, jurist eller yrken inom handel. Dessutom pratar man alltför sällan om yrken där man inte behöver flera års examina eller andra akademiska betyg.”

Minna Vanhala-Harmanen:

”Mångsidiga arbetsuppgifter är en tillgång i små företag som också sysselsätter fler människor.”

Tarja Meristö:

”Jag hoppas att ni förmedlar detta budskap till alla ungdomar: alla behöver inte arbeta i ett överskattat huvudkontor. Hjälp den unga personen att lyssna på sitt inre – vad är hens grej.”

MEDDELANDEN TILL BESLUTFATTARE FRÅN LOKALA TILL NATIONELLA

Armi Nurmi:

”Uppmuntran och spörning gagnar alla. Det gäller för den egna familjen men också för samhället som helhet. Vi måste få familjer att må bättre. Med tiden kommer även barn och unga att växa sig starkare och våga drömma större.”

Christopher Rowley:

”Mångfalden i arbetslivet kräver att strukturerna utvecklas. Förändringarna kan inte enbart bygga på förebilder, utan kräver till exempel ett system för föräldraleighet, lika lön och en mer jämlik arbetsfördelning.

MEDDELANDEN TILL UNGDOMAR

Lauri Vaara:

”Allt arbete är värdefullt och framför allt för unga är all arbetserfarenhet värdefullt. Det öppnar nya dörrar för framtiden.”

Tarja Meristö:

”Ungdom, lyssna på ditt inre – vad är din styrka, vad är ditt specialområde.”

Tarja Meristö:

”Det värsta skulle vara om man var tvungen att tillbringa sitt liv i en alltför liten dykdräkt, enbart för att möta andras förväntningar snarare än din egen benägenhet och passion.”

Minna Vanhala-Harmanen:

”Ungdom, ta fast vid något och låt resan fortsätta. När du passerar ett hörn kan de nya vyerna helt förändra dina drömmar.”

Maija Aaltola:

”Arbetslivet har förändrats så mycket att det inte längre är så viktigt att välja en bransch i en traditionell mening.”

Tarja Meristö:

”Du kan påverka din egen framtid genom att bygga nätverk. Människor som tänker på samma sätt kan stärka din vision. Med människor som tänker annorlunda kan du få nya perspektiv till ditt tänkande. En 360-gradig antenn är i framtiden viktig för alla.”

MEDDELANDEN TILL FÖRETAG OCH BRANSCHER FÖR FRAMTIDSARBETE

Maija Aaltola:

”Jag kastar bollen till arbetsgivarna: anställ unga till sommarjobb.”

Anu Japissou:

”Företag, öppna upp PRAO-platser för ungdomar!”

VARIFRÅN UPPLEVER UNGDOMARNA ATT DE FÅR DE VIKTIGASTE KUNSKAPERNA OCH FÄRDIGHETERNA FÖR DET FRAMTIDA ARBETSLIVET?

TAT UNGAS FRAMTIDSRAPPORT-undersökningen kartlade nästan 15 000 högstadie-, gymnasieelevernas och yrkesstuderandenas åsikter om arbetslivets framtid i mars 2021. Den goda nyheten är att ungdomar är intresserade av arbetslivet. För ungdomar är skolan det viktigaste sättet att få arbetslivkunskap och -färdigheter. Förutom skolan spelar även föräldrar, vänner och olika sociala media en viktig roll.

Syftet med denna publikation är att förmedla ungdomars tankar, attityder och förväntningar kring arbetslivet för

- rektorer, studiehandledare och lärare i skolor och läroanstalter
- till utbildningsutvecklare och forskarsamhället i stort
- stödja beslutsfattandet för beslutsfattare inom olika sektorer i kommuner, landskap och riksomfattande
- företag och industrier
- den offentliga diskussionen.

Tre glädjeämnen och tre orosmoment har tagits upp i publikationen Ungas arbetslivslandskap, som har diskuterats med experter, till exempel i samband med publiceringen av resultaten i maj och i Suomi Areena i juli.

Vår uppgift är att lyssna, uppmuntra och sporra så att varje ung person blir intresserad av arbetslivet och uppmuntrad till att förverkliga sina egna drömmar.